

A VESZÉLYES ÜZEMEK ÜZEMAZONOSÍTÁSI MÓDSZERTANA

Absztrakt

Az iparbiztonsági jogi szabályozás kiterjed a veszélyes anyagokkal kapcsolatos súlyos balesetek elleni védekezés rendszerére. Jelen cikkben a szerzők a kémiai biztonsági szabályozásra épülő veszélyes üzemi üzemazonosítási eljárás és módszertan jogalkalmazási tapasztalatait elemzik.

Kulcsszavak: iparbiztonság, Magyarország, katasztrófavédelem, veszélyes üzem azonosítása, hatóság

METHODOLOGY OF IDENTIFICATION OF DANGEROUS ESTABLISHMENTS

Abstract

The Hungarian legal regulations on industrial safety cover the implementation of the tasks related to the system for the protection of major industrial accidents involving dangerous substances. The authors of this article analyse the authority experiences of the application of procedures and methodology for the identification of dangerous establishments based on the chemical safety regulations.

Key words: industrial safety, Hungary, disaster management, identification of dangerous establishments, authority

1. BEVEZETÉS

Az iparbiztonsági szabályozás jelentős mértékben épül a veszélyes anyagokkal kapcsolatos súlyos balesetek elleni védekezésről szóló jog-, intézmény és feladatrendszerre. A szabályozás biztosítja az iparbiztonsági szabályozás egyik legfontosabb szakterületének hatósági jogosítványait. [1]

A veszélyes üzemek felügyeletével foglalkozó szabályozás alapja a veszélyes tevékenységek azonosítása, amely alapvetően a hazai kémiai biztonsági szabályozásra épül.

2002. január 1-jén a katasztrófák elleni védekezés irányításáról, szervezetéről és a veszélyes anyagokkal kapcsolatos súlyos balesetek elleni védekezésről szóló 1999. évi LXXIV. törvény [2], valamint a IV. fejezete végrehajtására kiadott a veszélyes anyagokkal kapcsolatos súlyos balesetek elleni védekezésről szóló 2/2001. (I. 17.) Korm. rendelet [3] az Európai Unió csatlakozási kötelezettségekből adódóan átültette a hazai jogrendbe a veszélyes anyagokkal kapcsolatos súlyos balesetek veszélyeinek elleni védekezéséről szóló 1996. december 9-i 96/82/EK Irányelvet [4] (a továbbiakban: SEVESO II. Irányelv).

Ezzel egységes, önálló jogszabályi környezet született a veszélyes anyagokkal kapcsolatos súlyos balesetekből eredő katasztrófák megelőzése, ilyen események bekövetkezése esetén a különböző szintű állami és önkormányzati rendszerek tevékenységének szabályozása és összehangolása érdekében.

A korábbi szabályozást módosítva 2012. január 1-én hatályba lépett a katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXXVIII. törvény [5] (a továbbiakban: Kat.), valamint a veszélyes anyagokkal kapcsolatos súlyos balesetek elleni védekezésről szóló 219/2011. (X. 20.) Korm. rendelet [6] (a továbbiakban: R.). Melyek a veszélyes anyagokkal kapcsolatos súlyos balesetek elleni védekezés területén nem csak a hazai jogrend SEVESO II. Irányelvének való megfelelést szolgálta, hanem meghatározta a szabályozás hatálya alá korábban nem tartozó küszöbérték alatti üzemek üzemeltetire vonatkozó jogokat és kötelezettségeket és a velük kapcsolatos iparbiztonsági hatósági feladatokat is.

2012. július 4-én a már kialakított magas szintű védelem megtartása, illetve fokozása, a veszélyes anyagokkal kapcsolatos súlyos balesetek megelőzése érdekében kihirdetésre került

a veszélyes anyagokkal kapcsolatos súlyos balesetek veszélyének kezeléséről, valamint a 96/82/EK tanácsi irányelv módosításáról és későbbi hatályon kívül helyezéséről szóló 2012/18/EU Európai Parlamenti és Tanácsi Irányelv [7] (a továbbiakban: SEVESO III. Irányelv).

A SEVESO III. Irányelvben rögzített változásokat a hazai szabályozás az egyes törvényeknek a katasztrófák elleni védekezés hatékonyságának növelésével összefüggő módosításáról szóló 2013. évi CXCV. törvény és a veszélyes anyagokkal kapcsolatos súlyos balesetek elleni védekezésről szóló 219/2011. (X. 20.) Korm. rendelet módosításáról, valamint az egységes kormányzati ügyiratkezeléssel rendszerrel összefüggő egyes kormányrendeletek módosításáról szóló 34/2015. (II. 27.) Korm. rendelet rendelkezéseivel maradéktalanul átültette, melyek - a SEVESO III. Irányelvnek megfelelően - 2015. június 1-én hatályba léptek.

A SEVESO III. Irányelv megalkotását és új alapokra helyezését elsősorban a veszélyes anyagok besorolásának megváltozása, vagyis az anyagok és keverékek osztályozásáról, címkézéséről és csomagolásáról szóló Európai Parlamenti és Tanácsi 1272/2008/EK Rendelettel [8] (a továbbiakban: CLP) történő igazítása indokolta, melynek eredményeként a SEVESO III. Irányelv és ezáltal az R. üzemazonosításról szóló 1. melléklete is megváltozott, azonban az üzemazonosítás módszertana megmaradt.

A módosítás következtében a SEVESO III. Irányelvben megváltoztak a veszélyességi osztályok, új különálló osztályok kerültek meghatározásra. Fontos változás a nevesített veszélyes anyagok körének 16 új veszélyes anyaggal történt kibővítése, melyek között a k olajtermékek anyagcsoport bővítése is szerepel a nehéz f t olajokkal, valamint az alternatív üzemanyagokkal.

Jelen cikkben a szerzők áttekintik és értékelik a veszélyes tevékenységek azonosítási hatósági jogalkalmazási gyakorlatát.

A SEVESO III. Irányelvben rögzített változásokat a hazai szabályozás az egyes törvényeknek a katasztrófák elleni védekezés hatékonyságának növelésével összefüggő módosításáról szóló 2013. évi CXCV. törvény és a veszélyes anyagokkal kapcsolatos súlyos balesetek elleni védekezésről szóló 219/2011. (X. 20.) Korm. rendelet módosításáról, valamint az egységes kormányzati ügyiratkezeléssel rendszerrel összefüggő egyes kormányrendeletek módosításáról

szóló 34/2015. (II. 27.) Korm. rendelet rendelkezéseivel maradéktalanul átültette, melyek - a SEVESO III. Irányelvnek megfelelően - 2015. június 1-én hatályba léptek.

2. ÜZEMAZONOSÍTÁS ÁLTALÁNOS SZABÁLYAINAK ÉRTÉKELÉSE

Az üzemazonosítási eljárás célja a vizsgált telephely Kat. IV. fejezet hatálya alá tartozásának megállapítása és a telephely besorolása a felső küszöbértékű veszélyes anyagokkal foglalkozó üzemek, az alsó küszöbértékű veszélyes anyagokkal foglalkozó üzemek, vagy a küszöbérték alatti üzemek közé.

Alsó küszöbértékű veszélyes anyagokkal foglalkozó üzem ahol az R. 1. melléklete alapján meghatározható alsó küszöbértéket eléri vagy meghaladó, de a felső küszöbértéket el nem ér mennyiségben veszélyes anyagok vannak jelen.

Felső küszöbértékű veszélyes anyagokkal foglalkozó üzem ahol a jelen lévő veszélyes anyagok mennyisége az R. 1. melléklete alapján meghatározható felső küszöbértéket eléri vagy meghaladja.

Küszöbérték alatti üzem egy adott üzemeltetési irányítása alatt álló azon terület, ahol az R. szerinti alsó küszöbérték negyedét eléri vagy meghaladó, de az alsó küszöbértéket el nem ér mennyiségben veszélyes anyag van jelen, valamint az R. szerinti, kiemelten kezelendő létesítmények.

A hatóság az üzemazonosítási eljárás eredményeként a felső küszöbértékű veszélyes anyagokkal foglalkozó üzemek üzemeltetési részére biztonsági jelentés, az alsó küszöbértékű veszélyes anyagokkal foglalkozó üzemek üzemeltetési részére biztonsági elemzés készítése kötelezettséget állapít meg. A küszöbérték alatti üzemek esetében a hatóság az üzemeltetéstől súlyos káresemény elhárítási terv (a továbbiakban: SKET) készítésére kötelezi, ha az üzemben tárolt veszélyes anyagok mennyisége és fajtája, vagy az üzem által okozott veszélyeztetés azt indokolja.

A hatóság, amennyiben nem kötelezi a küszöbérték alatti üzem üzemeltetést SKET készítésére, az üzemazonosítási eljárást lezárja és a veszélyes tevékenység végzésére

vonatkozó katasztrófavédelmi engedélyt megadja, melyet háromévenként - hivatalból indított üzemazonosítási eljárás lefolytatásával - felülvizsgál.

2.1. Üzemazonosításra vonatkozó kérelem

A veszélyes anyagokkal foglalkozó üzem és küszöbérték alatti üzem azonosítását az üzemeltet által benyújtott kérelem és mellékletei, az esetlegesen kért kiegészít tájékoztatás és a helyszíni szemle alapján hajtja végre a hatóság. Az eljárás indulhat hivatalból a hatóság által vizsgált telephelyen lefolytatott ellen rzést követ en, vagy az illetékes megyei/f városi katasztrófavédelmi igazgatóság részére megküldött kérelem kapcsán.

Üzemeltet kérelme legalább az alábbiakat tartalmazza:

1. a veszélyes anyagokkal foglalkozó üzem/küszöbérték alatti üzem nevét és címét, amelyre a kérelem irányul, és
2. a kérelmet el terjeszt , képviselőre jogosult nevét, aláírását.

A kérelem mellékleteként az alábbiakat kell benyújtani:

1. az R. 2. melléklet szerinti üzemazonosítási adatlapokat,
2. méretarányos, aránymértékkel/méretskálával ellátott térképet az üzem környezetér l,
3. helyszínrajzot az üzembr l, ahol meg kell jelölni a veszélyes anyagok elhelyezkedését és mennyiségét, valamint a veszélyes anyagokkal foglalkozó létesítményeket a rendeltetésük megadásával,
4. az ügyben eljáró meghatalmazott személy részére szóló meghatalmazást,
5. a képviselői jogosultság igazolására alkalmas iratot, és
6. az igazgatási szolgáltatási díj megfizetését hitelt érdeml en bizonyító iratot.

A veszélyes tevékenység azonosítására irányuló, kérelemre indult eljárás igazgatási szolgáltatási díj köteles *a veszélyes anyagokkal kapcsolatos súlyos balesetek elleni védekezés hatósági eljárásaiban az igazgatási szolgáltatási díj fizetési körébe tartozó hatósági eljárásokról, igazgatási jelleg szolgáltatásokról és bejelentésekr l, továbbá a fizetend díj mértékér l, valamint a fizetésre vonatkozó egyéb szabályokról szóló 51/2011. (XII. 21.) BM rendelet* 1. mellékletében található táblázat 10. sora alapján, melynek összege 100.000 Ft.

2.2. Szabályozás hatálya

A Kat. IV. fejezetének hatálya kiterjed:

Magyarország területén m köd

- veszélyes anyagokkal foglalkozó üzemekre,
- veszélyes anyagokkal foglalkozó létesítményekre,
- küszöbérték alatti üzemekre,

valamint a veszélyes anyagokkal kapcsolatos súlyos balesetek megelőzésében, az ellenük való védekezésben érintett közigazgatási szervekre és gazdálkodó szervezetekre, helyi önkormányzatokra, természetes személyekre.

A Kat. IV. fejezetének hatálya nem terjed ki:

- a) az atomenergiáról szóló 1996. évi CXVI. törvény 1. § (1) bekezdésében az atomenergia alkalmazásával összefüggésben meghatározott tevékenységekre, jogosultságokra és kötelezettségekre,
- b) a veszélyes anyagoknak a veszélyes anyagokkal foglalkozó üzemben és küszöbérték alatti üzemben kívüli közúti, vasúti, légi vagy vízi szállítására,
- c) az ásványi anyagok bányákban és k bányákban – többek között fúrólukakon át – történő kinyerésére, azaz feltárására, kitermelésére és feldolgozására,
- d) a hulladéklerakó telepre, ideértve a föld alatti hulladéktárolást is,
- e) a katonai létesítményekre, berendezésekre vagy tárolókra.

A Kat. IV. fejezetének hatálya kiterjed továbbá a szárazföldi föld alatti, természetes rétegekben, víztartó rétegekben, sóüregekben és használaton kívüli bányákban végzett gáztárolásra, a vegyi és termikus feldolgozási m veletekre és a veszélyes anyagokkal végzett ilyen m veletekkel kapcsolatos tárolásra, valamint a m köd medd ártalmatlanítására szolgáló létesítményekre, a veszélyes anyagokat tartalmazó derít -, illetve üleptető medencét is beleértve.

A fentiek alapján megállapítható, hogy a Kat. IV. fejezet hatálya nem terjed ki az ásványi anyagok bányákban és k bányákban – többek között fúrólukakon át – történő kinyerésére, azaz feltárására, kitermelésére és feldolgozására, azonban vele összefüggésben a szárazföldi

föld alatti, természetes rétegekben, víztartó rétegekben, sóüregekben és használaton kívüli bányákban végzett gáztárolásra, a vegyi és termikus feldolgozási m veletekre és a veszélyes anyagokkal végzett ilyen m veletekkel kapcsolatos tárolásra kiterjed. Hasonlóan a bányászati tevékenységhez a hulladéklerakó telepre (beleértve a föld alatti hulladéktárolást is) nem vonatkozik a hatály, de a m köd medd ártalmatlanítására szolgáló létesítményekre és a veszélyes anyagokat tartalmazó derít -, illetve ülepít medencékre már kiterjed.

A fenti meghatározások alapján fontos megkülönböztetni az egyes bányászati tevékenységet végz telephelyeket az ott végzett tevékenység alapján. A hatály megállapítása során szükséges vizsgálni, hogy a telephelyen az üzemeltet végez-e vegyi, vagy termikus feldolgozást, illetve a veszélyes anyag ilyen m veletekkel kapcsolatos tárolását. Ezek alapján megállapítható, hogy a földgáz, nyersolaj kitermelésével foglalkozó telephelyek, melyeken a beérkez termelvény (nyersolaj, földgáz) fogadása, víztelenítése (melegítéssel, vagy emulzióbontásos eljárással), az egyes fázisok (gáz-cseppfolyós szénhidrogén) szétválasztása (szeparálás), illetve további feldolgozásra, el készítésre szolgáló létesítménybe továbbítása történik, nem tartozik a Kat. IV. fejezet hatálya alá. Azonban ha a telephelyen vegyi, vagy termikus feldolgozási m veleteket, illetve ha ilyen m veletekkel kapcsolatos tárolást végeznek, a telephely már a szabályozás hatálya alá tartozik.

A katonai létesítményekkel, berendezésekkel, tárolókkal összefüggésben *a veszélyes katonai objektumokkal kapcsolatos hatósági eljárás rendjéről* szóló 95/2006. (IV. 18.) Korm. rendelet határoz meg feladatokat és kötelezettségeket, melyek alapján a hivatásos katasztrófavédelmi szervek szakhatósági, küls védelmi tervezési és veszélyességi övezet kijelölési feladatokat látnak el.

A veszélyes anyagoknak a veszélyes anyagokkal foglalkozó üzemben és küszöbérték alatti üzemben kívüli közúti, vasúti, légi vagy vízi szállítására szintén nem vonatkozik a Kat. IV. fejezet hatálya, azonban a vonatkozó jogszabályok alapján a hivatásos katasztrófavédelmi szervek a szállítás mind a négy ágazatában ellen rz hatóságként járnak el.

2.3. Szállítókonténerekre vonatkozó szabályok

A kombinált fuvarozásnak többféle technológiája alakult ki, leggyakoribb a nyerges pótkocsik mélyített rakfelület , illetve a transzkonténerek p re vasúti kocsikon történ fuvarozása. A kombinált fuvarozás egyik módja a szállítókonténeres (transzkonténeres) árutovábbítás, ahol

20' vagy 40' hosszúságú és 8'x 8' keresztmetszet (általános vagy speciális: h t , tartály, nyitott, stb.) nagy szállító-tartályok (tartányok) mozgatására kerül sor. A kombiterminálok nem történik a szállítókonténerek (transzkonténerek) be – és kirakása, valamint kinyitásuk is csak vám-, vagy egyéb hatósági ellen őrzés miatt lehet indokolt.

Az R. 2015. június 1-én hatályba lépett módosító rendelkezéseinek értelmében a tárolás alatt „a veszélyes anyag ideiglenes vagy tartós jelenléte raktározás, készletezés vagy biztonságos felügyelet melletti elhelyezés céljából, kivéve a szállítókonténerek közúti, vasúti vagy belvízi kombinált fuvarozásra történ ő átrakását” kell érteni. Tekintettel az R. 1. § 4. pontjában megfogalmazottakra az üzemeltet k által végzett szállítókonténerek közúti, vasúti vagy belvízi kombinált fuvarozásra történ ő átrakási tevékenysége nem tartozik az R. 1. § 4. pontja szerinti tárolás fogalmába, valamint nem min sül veszélyes anyagok el állításának és felhasználásának sem. El z ekre figyelemmel amennyiben a szállítókonténerekben található veszélyes anyagon túl más veszélyes anyag nem található a kombiterminál telephelyén alsó küszöbérték negyedét elér mennyiségben, az nem tartozik a Kat. 3. § 27. pontja szerinti veszélyes anyagokkal foglalkozó létesítmény, így a Kat. 3. § 28. pontja szerinti veszélyes anyagokkal foglalkozó üzem illetve a Kat. 3. § 14. pontja szerinti küszöbérték alatti üzem fogalomkörébe, melyre tekintettel a kombiterminál nem tartozik a Kat. IV. fejezetének hatálya alá.

A kombiterminálok telephelyein található kinyitott szállítókonténerek tartalmát minden esetben figyelembe kell venni az üzemazonosítás során (kivéve, ha az vám-, vagy egyéb hatósági ellen őrzés miatt került kinyitásra), tekintve hogy a szállítókonténerekkel végzett ezen tevékenységek már nem elégítik ki az R. 1. § 4. pontja szerinti fogalmában meghatározott kivételeket, hiszen már nem csak átrakási tevékenységr l van szó.

2.4. Telephely területének vizsgálata

A telephely vizsgálata során meg kell állapítani annak határait, azt a területet, ahol a telephely üzemeltet je üzemeltet i min ségben eljárhat, ugyanis az R.-ben meghatározott küszöbértékek telephelyenként értend ek, vagyis a jelen lév veszélyes anyagok - melyek összegzése szükséges a besorolás meghatározásához - egy telephelyen lév veszélyes anyagok halmazát foglalja magába.

Egy üzemeltet több telephelyet is üzemeltethet egyidejűleg. Ezek a telephelyek az ország különböző részein, vagy akár egymás mellett is elhelyezkedhetnek. Abban az esetben, ha másik városban, vagy adott esetben másik megyében található a két telephely nem merül fel annak a lehetősége, hogy azok egy telephelynek minősülnek és a területükön jelenlévő veszélyes anyagok mennyiségét össze kell adni. Azonban ha szomszédos telephelyről van szó, már minden esetben vizsgálni kell a telephelyek közötti kapcsolatot, azok egy egységként, vagy elkülönült kezelését, üzemeltetését.

Továbbá egy külső építési ipari kivitelezési helyszín, amely csak ideiglenesen létezik, nem minősül üzemnek a Kat. alapján – annak ellenére, hogy összességében több vállalkozás is végezhet ott tevékenységet –, mivel a kivitelezési munkálatok helyszíne nem számít telephelynek, tekintve, hogy annak „üzemeltetése” nem köthet egyetlen vállalkozáshoz.

Az előzőek analógiájára a kármentesítési helyszínek sem tekinthetők veszélyes anyagokkal foglalkozó üzemnek, vagy küszöbérték alatti üzemnek. Fontos azonban megjegyezni, hogy amennyiben egy esetleges üzemzavar folytán a Kat. IV. fejezetének hatálya alá tartozó veszélyes anyagokkal foglalkozó üzemben, vagy küszöbérték alatti üzemben van szükség kármentesítésre, úgy természetesen az üzemeltető felelőssége a rekultivációról való gondoskodás, illetve az azzal kapcsolatos, hatóság részére történő adatszolgáltatás.

2.5. Üzemeltető személyének meghatározása

A Kat. meghatározza az üzemeltető fogalmát, fontos kiemelni, hogy a vonatkozó hatósági eljárásokban az üzemeltető minősül ügyfélnek, vele szemben fogalmaz meg a jogi szabályozás kötelezettségeket. Elfordulhat, hogy a vizsgált telephelyen belül másik gazdálkodó szervezet is folytat valamilyen tevékenységet, vagy a telephely egyes részeit az üzemeltető bérbe adja másik gazdálkodó szervezetnek, vagy az üzemeltető bizonyos veszélyes anyaggal kapcsolatos szolgáltatásokat (pl. bértárolás) nyújt mások részére, mely esetekben fontos megállapítani az üzemeltető kilétét.

Ha a telephely egy részét az üzemeltető bérbe adja, de a saját eszközeivel, saját munkavállalóival szolgáltatást nyújt, de a veszélyes anyag tulajdonosa adott esetben nem az üzemeltető, akkor a veszélyes anyaggal tevékenységet végző vállalkozás, az aki az üzemeltetői minőségben eljár a telephely teljes területén, mivel a veszélyes anyagok kezelését, tárolását nem azok tulajdonosa végzi, vagyis a biztonságért nem a tulajdonos felel.

A telephelyen jelen lévő veszélyes anyagok mennyiségébe ilyen esetben a bértárolási tevékenységhez f z d (nem az üzemeltet tulajdonában álló, de fölötté üzemeltet i min ségben rendelkező) anyag mennyiségét is bele kell számolni.

Ha a telephely tulajdonosa (az üzemeltet) bérbe adja a terület egy részét, ahol a bérl veszélyes tevékenységet végez, gyakorolja az üzemeltet i jogokat, akkor üzemeltet nek a bérbe adott terület vonatkozásában ez utóbbi, vagyis a bérl min sül. Hiszen felel s a jelen lévő veszélyes anyagokért, a technológiáért és a megfelelő biztonsági követelmények betartásáért, a veszélyes anyagokkal kapcsolatos adatokat is kezeli, illetve hiányosság, szabálytalanság esetén bírság fizetésre is lesz kötelezett. Ebben az esetben az üzemazonosítás szempontjából külön kell vizsgálni a bérbe adott területen és a telephely többi területén jelen lévő veszélyes anyagokat.

Az el z ekben bemutatottakkal összhangban, amennyiben egy telephelyen belül található egy másik üzemeltet irányítása alatt álló, teljes egészében elkülönül másik üzem, akkor a két telephelyet külön-külön kell vizsgálni. Jó példa erre az üzem területén, elkerített területen, más gazdálkodó szervezet tulajdonában és üzemeltetésében álló veszélyes anyagot tartalmazó oxigén, vagy nitrogén tartályok. Mely esetben az oxigén, vagy nitrogén tartályok kapcsán csak mint igénybe vett „szolgáltatás” jelenik meg a veszélyes anyag, az üzem esetében nem jelentkezik üzemeltet i jogviszony felette.

Szintén példaként említhet az üzem területére telepített, irodaház f tésére használt PB gáz tartály. Általában a gázforgalmazó cég tulajdonában áll a tartály, telepítette és tölti, a fogyasztó akinek a telephelyén van a tartály üzemelteti vele a gázellátó berendezését. A tartály a gázforgalmazó cég tulajdona, de a benne lévő gáz a telephely tulajdonosáé. Ilyen esetek eldöntésére általánosan nincs lehetőség, meg kell vizsgálni a szerződéses viszonyokat. Az esetek többségében amennyiben egy telephelyen más jogi személyt l bérelt tartályok találhatóak, de a bennük lévő PB gáz a telephely üzemeltet jének saját tulajdona, a telephely berendezéseit üzemelteti vele, úgy a kérdéses létesítmény a fogyasztó „üzemeltetésében” áll, vagyis vele kapcsolatban bejelentési, adatszolgáltatási és engedélyezési kötelezettsége merül fel. A tartályokban jelen lévő veszélyes anyag mennyiségét a telephelyen működő vállalkozásnak kell figyelembe vennie az üzemazonosítás során.

3. A VESZÉLYES ANYAG FOGALOM RÉSZLETES VIZSGÁLATA

A Kat. 3. § 26. pontja szerint veszélyes anyagnak minősül az R.-ben meghatározott ismérveknek megfelelő anyag, keverék vagy készítmény, akár nyersanyag, termék, melléktermék, maradék, köztes termék, vagy hulladék formájában.

3.1. Veszélyes anyagok megjelenési formája

Anyag:

Az anyagok besorolásánál a CLP VI. mellékletében szereplő harmonizált osztályba sorolást kell elsődlegesen mérveadónak tekinteni. Ha az anyag nem szerepel a harmonizált osztályba sorolásban, akkor az anyaghoz tartozó biztonsági adatlapon feltüntetett jellemzők alapján kell meghatározni a veszélyességi osztályba sorolás lehetőségét.

Keverék/készítmény:

A veszélyes keverékek/készítmények veszélyét a CLP-ben rögzítettek alapján kell meghatározni. Az R. 1. melléklet 1. táblázata szerinti veszélyességi osztályok valamelyikébe történő besoroláskor a biztonsági adatlapon szereplő információk alapján kell eljárni, mindig a teljes veszélyes keveréket/készítményt kell vizsgálni, nem a keverék/készítmény összetevőinek veszélyes anyag tartalmát.

A nyersanyag, termék, melléktermék, maradék, köztes termék meghatározások jelentősége:

A jogalkotó szándéka szerint a veszélyes anyag fogalom az üzemben bármely formában jelenlévő vegyi anyagok teljes körére utal. A forma alatt érthető a fizikai forma, halmazállapot, de a gyártási, feldolgozási folyamat egyes állapota is.

3.2. Egyes anyagok, keverékek veszélyét meghatározó ismérvek

Az anyagok és keverékek veszélyességi osztályba sorolása a CLP szerint történik, mely során az osztályozás, besorolás a mértékadó, nem a címkén található „H” mondatok, jelölések.

Olyan anyagok és keverékek esetében, ideértve a hulladékokat is, amelyek nem tartoznak a CLP hatálya alá, de amelyek jelen vannak vagy jelen lehetnek egy veszélyes anyagokkal foglalkozó üzemben, küszöbérték alatti üzemben és amelyek az üzemben megállapított

feltételek mellett a veszélyes anyagokkal kapcsolatos súlyos balesetek potenciális lehetősége szempontjából egyenértékű tulajdonságokkal rendelkeznek vagy valószínűleg ilyen tulajdonságokkal rendelkezhetnek, azoknak a veszélyességi osztályozását a rájuk vonatkozó külön jogszabályok vagy vizsgálati módszerek alapján kell elvégezni. Ilyen anyagok lehetnek a köztes termékek, vagy például a technológia irányíthatatlanná válása során keletkező veszélyes anyagok.

Keverékeket, ha százalékos összetétel vagy más leírás nincs megadva, ugyanúgy kell kezelni, mint a tiszta anyagokat, feltéve, hogy koncentrációjuk a CLP-ben vagy annak a megfelelő szaki fejeletéhez való legutóbbi hozzáigazításában a jellemzők alapján meghatározott határokon belül marad.

A nem ismert veszélyesség, akár hulladékokat is tartalmazó keverék esetében mindaddig, amíg annak tényleges veszélyességét az üzemeltető nem igazolja, a keverék veszélyességi osztályba sorolásakor a keverékben jelen lévő vagy jelen lévőnek feltételezhető összetevők közül annak a veszélyességét kell alkalmazni a teljes keverékmennyiségre, amelyhez az R. 1. melléklet 1., vagy a 2. táblázatban a legalacsonyabb küszöbmennyiség tartozik. Üzemeltető a nem ismert veszélyesség, akár hulladékokat is tartalmazó keverékek veszélyességét az összetevők és a keverékre (hulladékokra) vonatkozó jogszabályok által előírt vizsgálati eredmények figyelembe vételével szakmailag alátámasztott becsléssel vagy számítással is meghatározhatja.

Az „R.-ben meghatározott ismérveknek megfelelő” meghatározás alatt az R. 1. melléklet 1. táblázata szerinti veszélyességi osztályokba sorolható és a 2. táblázatában nevesített veszélyes anyagokat kell érteni.

3.3. Hulladékok

Az R. szerinti, fentebb ismertetett veszéllyel rendelkező hulladékok a veszélyes anyag fogalmába tartoznak, melyet az R. 1. mellékletéhez fűzött magyarázatokban található utalások is megerősítenek. Ilyen utalás az anyagok és keverékek (ideértve a hulladékokat is) osztályozására vonatkozó megállapítás, valamint a nem ismert veszélyesség, akár hulladékokat is tartalmazó keverékek veszélyességének megállapítását meghatározó rendelkezés. Hulladékok esetében előfordul, hogy az üzemeltető nem tudja a CLP szerinti H figyelmeztető mondatokkal jellemezni az adott hulladékot, ekkor segítséget nyújt a hulladékok

HP veszélyességi jellemzője, mely alapján konzervatív megközelítést használva besorolható a kérdéses hulladék. Az R. szerinti besoroláskor az alábbi táblázatnak megfelelő és a legalacsonyabb küszöbmennyiséggel rendelkező veszélyességi osztályokat kell alkalmazni, mindaddig, amíg az üzemeltető a hulladék veszélyességét nem bizonyítja.

<p style="text-align: center;">2012. évi CLXXXV. törvény 1. melléklet 1357/2014/EU rendelet alapján</p>	<p style="text-align: center;">A 1272/2008/EK r. H mondatai a 219/2011. (X. 20.) Korm. rendelet 1. mell. 1. tábl. szerint</p>	<p style="text-align: center;">219/2011. (X. 20.) Korm. rendelet 1. melléklet 1. táblázat</p>
<p style="text-align: center;">HP1 Robbanásveszélyes</p>	<p>H200, H201, H202, H203, H204 H240, H241</p>	<p>P1.a Robbanóanyagok, P1.b Robbanóanyagok, P6.a Önreaktív anyagok és keverékek és Szerves peroxidok</p>
<p style="text-align: center;">HP2 Oxidáló</p>	<p>H270, H271, H272</p>	<p>P4. Oxidáló gázok az 1. kategóriába tartozó oxidáló gázok P8. Oxidáló folyadékok és szilárd anyagok</p>
<p style="text-align: center;">HP3 T zveszélyes</p> <p>— t zveszélyes folyékony hulladék: olyan folyékony hulladék, amelynek lobbanáspontja 60 °C alatt van, vagy olyan gázolaj, dízel és könnyű f t olaj hulladéka, amelynek lobbanáspontja > 55 °C és 75 °C;</p> <p>— t zveszélyes öngyulladó folyékony és szilárd hulladék: olyan szilárd vagy folyékony hulladék – akár kis mennyiségben is –, amely a levegővel való érintkezést követően öt percen belül meggyullad;</p> <p>— t zveszélyes szilárd hulladék: olyan szilárd hulladék, amely könnyen éghető, vagy sűrűlódás révén tüzet okozhat, vagy el segíti azt;</p> <p>— t zveszélyes gáz-halmazállapotú hulladék: olyan gáz-halmazállapotú hulladék, amely levegőben 20 °C-on és 101,3 kPa szokásos nyomáson t zveszélyes;</p> <p>— vízzel reakcióba lépő hulladék: olyan hulladék, amely vízzel érintkezve veszélyes mennyiségben bocsát ki t zveszélyes gázokat;</p> <p>— egyéb t zveszélyes hulladék: t zveszélyes aeroszolok</p>	<p>H220, H221, H222, H223, H224, H225, H226, H242, H250, H260</p>	<p>P2. T zveszélyes gázok, P3.a T zveszélyes Aeroszolok, P3.b T zveszélyes Aeroszolok, P5.a T zveszélyes folyadékok, P5.b, T zveszélyes folyadékok, P5.c, T zveszélyes folyadékok, P6.b Önreaktív anyagok és keverékek és Szerves peroxidok, P7. Piroforos folyadékok és szilárd anyagok, O2. Az 1. kategóriába tartozó, vízzel érintkezve t zveszélyes gázokat kibocsájtó anyagok és keverékek</p>
<p style="text-align: center;">HP4 Irritáló – b irritáció és szemkárosodás</p>		<p style="text-align: center;">-</p>
<p style="text-align: center;">HP5 Céliszervi toxicitás (STOT)/aspirációs toxicitás</p>	<p style="text-align: center;">H370</p>	<p>H3. Céliszervi toxicitás (STOT SE 1.)</p>

<p>HP6 Akut toxicitás</p> <p>- Amennyiben a hulladékban található összes olyan anyag koncentrációjának összege, amelyet az 5. táblázatban található veszélyességi osztályok és kategóriák kódjainak és figyelmeztet mondatok kódjainak valamelyikével min sítanak, eléri vagy túllépi az említett táblázatban szerepl határértéket, a hulladékot a HP 6 veszélyességi kategóriába kell sorolni. Amennyiben a hulladékban egynél több akut toxikus kategóriába sorolt anyag található, a koncentrációk összegzése csak az ugyanazon veszélyességi kategóriába tartozó anyagok esetén szükséges.</p> <p>Az értékelés szempontjából az alábbi küszöbértékeket kell figyelembe venni: az Acute tox. 1, 2 vagy 3 (H300, H310, H330, H301, H311, H331) kategória esetében: 0,1 %,</p>	<p>H300, H310, H330, H331, H301</p>	<p>H1. Akut toxikus, H2. Akut toxikus</p>
<p>HP7 Rákkelt (karcinogén)</p>		<p>2. táblázat szerinti nevesített veszélyes anyag, ha anyag tartalma meghaladja az 5 %-ot.</p>
<p>HP8 Maró</p>		<p>-</p>
<p>HP9 Fert z</p>		<p>-</p>
<p>HP10 Reprodukciót (szaporodást) károsító</p>		<p>-</p>
<p>HP11 Mutagén</p>		<p>-</p>
<p>HP12 Akut mérgez gázokat fejleszt : olyan hulladék, amely vízzel vagy savval érintkezve akut mérgez gázokat fejleszt (Acute tox. 1, 2 vagy 3).</p>	<p>EUH029</p>	<p>O3. Anyagok vagy keverékek az EUH029 figyelmeztet mondattal</p>
<p>HP13 Érzékenységet okozó</p>		<p>-</p>
<p>HP14 Környezetre veszélyes (ökotoxikus) A HP 14 veszélyességi tulajdonságúnak min sítés a 67/548/EGK tanácsi irányelv VI. mellékletében meghatározott feltételeknek megfelelő en történik.</p>	<p>H400, H410, H411</p>	<p>E1. A vízi környezetre veszélyes az akut 1 vagy a krónikus 1 kategóriában, E2. A vízi környezetre veszélyes a krónikus 2 kategóriában</p>
<p>HP15 Olyan hulladék, amely képes a fent felsorolt olyan veszélyességi tulajdonságot mutatni, amellyel az eredeti hulladék nem rendelkezik</p>	<p>H205</p>	<p>P1.a Robbanóanyagok</p>

1. sz. táblázat: veszélyes hulladékok besorolása (forrás: BM OKF)

4. ÜZEM BESOROLÁSA, AZ AZONOSÍTÁS SZABÁLYAI

Az üzem besorolása során meg kell vizsgálni a vizsgált telephelyen jelen lévő veszélyes anyagokat és meg kell határozni azok mennyiségét. Az anyagmennyiségek ismeretében az összegzésre vonatkozó szabályok alkalmazásával meg kell határozni az üzem besorolását.

4.1. Jelen lévő veszélyes anyagok

A telephely besorolásának/küszöbértékének megállapításához a mindenkori készletnyilvántartást kell figyelembe venni, vagyis a bármikor előforduló veszélyes anyagok mennyisége a mérvadó. A hatóság jogosult visszamenőleg ellenőrizni a veszélyes anyagok nyilvántartását, ezért célszerű konzervatívan megbecsülni a mindenkori jelenlévő maximális anyagmennyiségeket, hogy ne fordulhasson elő az ellenőrzések alkalmával anyagmennyiség túllépés.

A veszélyes anyagokkal kapcsolatos súlyos balesetek elleni védekezésről szóló 219/2011. (X. 20.) Korm. rendelet (a továbbiakban: R.) nem rendelkezik arról, hogy hogyan kell figyelembe venni azokat a mennyiségeket, amelyek csak rövid ideig haladják meg az alsó küszöbérték 25%-át, illetve az alsó- és felső küszöbértéket. Következésképpen, ha a telephelyen előfordul valamelyik küszöbérték mennyiségét meghaladóan veszélyes anyag, akkor a telephely az R. hatálya alá tartozik, így az üzemeltetésre vonatkoznak az előírt kötelezettségek.

Az üzemazonosítás során jelen lévő veszélyes anyagoknak kell tekinteni a vasúti pályán fellelhető veszélyes anyagokat – függetlenül a tulajdonostól –, amennyiben az üzemeltetés alatt áll a területén lévő vasúti pálya, és azon veszélyes anyagok mozgatása, mérlegelése történik.

Ugyanakkor az üzemazonosításkor nem kell figyelembe venni a veszélyes anyagot szállító járművek (tartálykocsi) kapacitását, amennyiben azok a tartályok töltése céljából, ideiglenesen tartózkodnak a telephelyen. Ebben az esetben az üzemazonosításkor a töltendő tartály technológiailag lehetséges maximális töltöttségi szintjét kell csak figyelembe venni, a szállító járműben található anyagmennyiséget nem. Ezzel összefüggésben megállapítható, hogy a telephelyen jelen lévő veszélyes anyagok elszállítását végző

tartálykocsik kapacitásával sem kell számolni, tekintve, hogy az üresen érkezik és a telephely nyilvántartásában szereplő veszélyes anyaggal távozik a telephelyről.

Idény jellegű tevékenység végzése esetén, amennyiben idényenként más-más veszélyes anyagok vannak jelen más-más mennyiségben, mindig idényenként kell vizsgálni a telephelyet. Meg kell határozni minden egyes időszakban az összegzési szabály alkalmazásával a vonatkozó küszöbértékeket és azok ismeretében a legrosszabb esetet mértékadónak tekintve meghatározható az üzem besorolása.

A veszélyes anyagok jelen lévő mennyiségének meghatározásakor a tárolóedények technológiai berendezések tároló kapacitása a mértékadó, mindaddig, amíg az üzemeltető hitelt érdemlő módon nem bizonyítja, hogy az valamilyen korlátozást eredményező szakmai megoldással csökkentésre került. A veszélyes anyagok jelen lévő mennyiségének meghatározásakor figyelembe vehető továbbá a veszélyes anyagok üzemeltető által dokumentált módon megkövetelt, naplózott, visszakereshető, elektronikus nyilvántartása. Amennyiben az üzemeltető élni kíván ezen lehetőséggel, ki kell alakítania egy elektronikus nyilvántartást, mely lehetővé teszi a hatóság részére a rögzített adatok visszakeresését. Rögzítenie kell a módosítások tényét, idejét és alkalmasnak kell lennie a módosító személy azonosíthatóságára. Ezen nyilvántartás használatának szabályait az üzemeltetőnek be kell építenie az üzem irányítási rendszerébe/biztonsági irányítási rendszerébe.

4.2. 2%-os szabály

Az üzemeltető kötelezettsége szempontjából mértékadónak számít a veszélyes anyagnak az üzemben egyidejűleg ténylegesen, vagy valószínűsíthetően jelen lévő legnagyobb mennyisége.

Az a veszélyes anyag, amely a veszélyes anyagokkal foglalkozó üzemben, küszöbérték alatti üzemben a küszöbmennyiség 2%-át meg nem haladóan van jelen, a teljes veszélyes anyag mennyiség meghatározásakor figyelmen kívül hagyható, ha az alsó vagy felső küszöbérték veszélyes anyagokkal foglalkozó üzemen, vagy a küszöbérték alatti üzemen belül úgy helyezkedik el, hogy az veszélyes anyagokkal kapcsolatos súlyos balesetet nem okozhat.

A 2%-os szabály lehetőséget ad az üzemeltetőnek arra, hogy ha a telephelyén több helyen is található ugyanolyan veszélyes anyag, de azok közül valamelyik helyszínen a 2%-ot meg nem

haladó mennyiségben van jelen és az adott helyen súlyos balesetet nem tud okozni, akkor azzal az anyagmennyiséggel nem kell számolni az üzemazonosítás során.

Az elz eket az üzemeltet nek a 2%-os szabály alkalmazásakor minden esetben a lehetséges súlyos baleset bekövetkezésének kizárásával bizonyítani kell.

A 2%-os szabály alkalmazható például üzemi laboratóriumok esetében, ahol az anyagok tárolásából, kezeléséb l, illetve a beépített biztonsági berendezésekb l adódóan bizonyított a veszélyes anyagokkal kapcsolatos súlyos balesetek megelőzése, továbbá alkalmazható a mosdókban, m helyekben, irodákban található néhány légfrissít aeroszolos palack, a takarítószer raktárban fellelhet néhány flakon tisztítószer vonatkozásában is.

4.3. Logisztikai raktárbázisokra vonatkozó külön szabályok

A katasztrófavédelemr l és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXXVIII. törvény (a továbbiakban: Kat.) IV. fejezet hatálya alá tartozó logisztikai raktárbázisok körébe sorolható veszélyes anyagokkal foglalkozó üzemben, vagy küszöbérték alatti üzemben jelen lév veszélyes anyagok és azok mennyisége a logisztikai jelleg miatt folyamatosan változik.

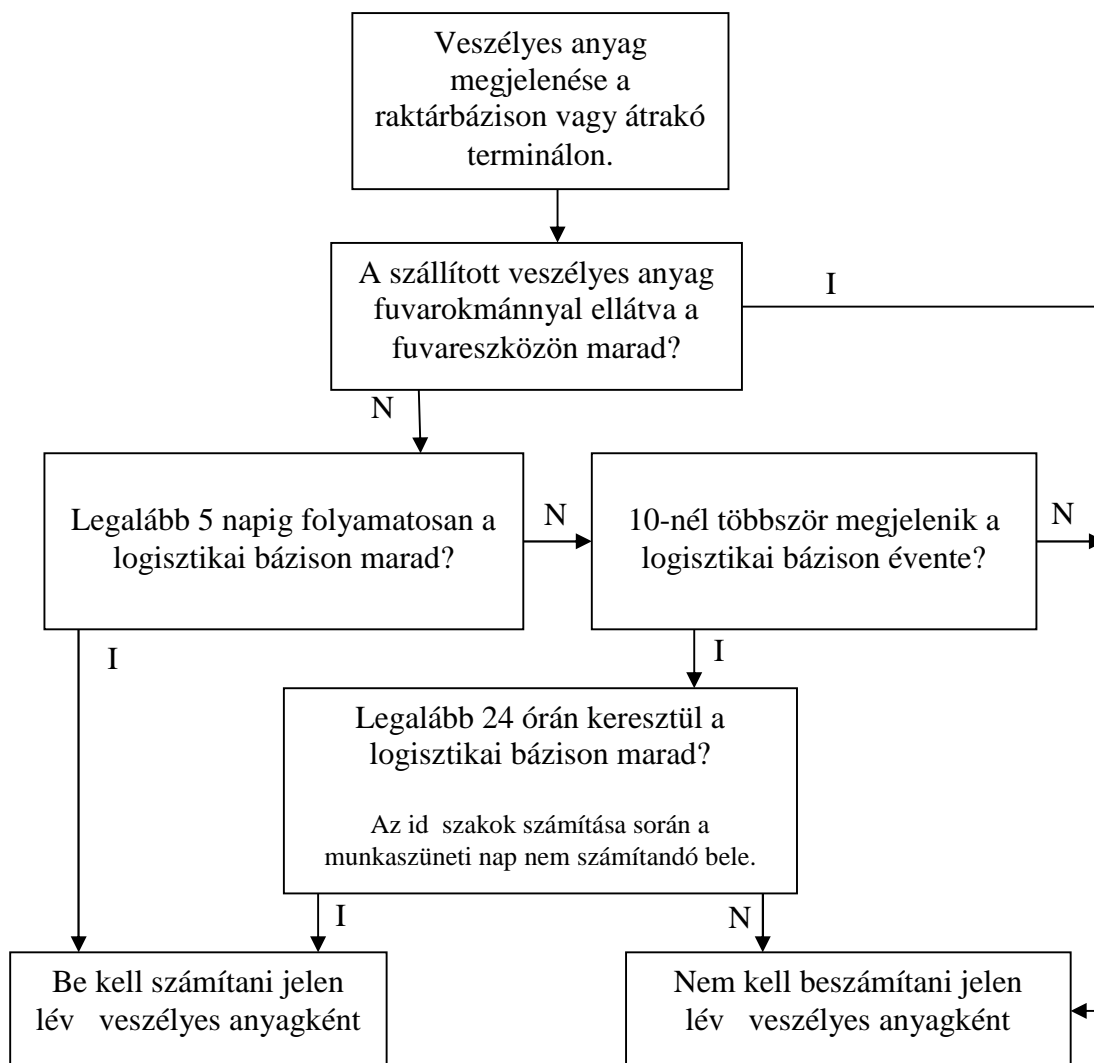
Logisztikai raktárbázisnak tekintünk a cikk vonatkozásában minden olyan telephelyet – a k olajtermékek tárolásával, logisztikájával foglalkozó telephelyek kivételével –, melyen a veszélyes anyagok a Veszélyes Áruk Nemzetközi Közúti Szállításáról szóló Európai Megállapodás (a továbbiakban: ADR) szerinti szállítási csomagolásban találhatóak meg, és azokkal az önálló csomagolás vagy bels csomagolás kinyitásával járó m veleteket nem végeznek. A telephelyen a veszélyes anyagok tárolása során az egyes anyagtípusoknak az ADR szabályai szerinti együtt tárolás tilalma minden esetben figyelembe vételre kerül.

A veszélyes áru telephelyre történt beszállítását követ en az alábbi kritériumokat kell vizsgálni annak meghatározása érdekében, hogy az áru a Kat. szerinti veszélyes anyagnak min sül-e és hogy azt a veszélyes tevékenység azonosításakor figyelembe kell-e venni:

- Azon veszélyes anyagot nem kell figyelembe venni, mely a fuvarszközön marad és ugyanazon fuvarszközön továbbszállításra is kerül, vagyis nem kerül a logisztikai raktárbázisba betárolásra, illetve azzal semmilyen tevékenységet nem végeznek.

- Figyelembe kell venni minden veszélyes anyagot, amely legalább 5 napig folyamatosan a logisztikai raktárbázison marad.
- 5 napnál rövidebb ideig a logisztikai raktárbázison lévő veszélyes anyagok közül azt kell figyelembe venni, mely a logisztikai raktárbázison évente 10 alkalomnál többször és legalább 24 órát meghaladóan van jelen (a 24 óra számításába a munkaszüneti napokat nem kell figyelembe venni).

A fenti szempontok egységes alkalmazhatóságát - a „Purple Book – CPR 18E” és a „Veszélyes áruk szállítására vonatkozó nemzetközi Egyezmények” figyelembevételével – az alábbi ábrán szereplő folyamatábra szemlélteti.

1. sz. ábra: Logisztikai raktárbázis azonosítási folyamatábra (forrás: BM OKF)

Az üzemeltetnek a fenti feltételek teljesülését megfelelő, hiteles, elektronikus veszélyes anyag nyilvántartással igazolnia szükséges. A veszélyes anyag nyilvántartás m ködtetésének szabályait integrálni kell az üzem irányítási rendszerébe/biztonsági irányítási rendszerébe, visszakereshetőnek és naplózottnak kell lennie.

4.4. Küszöbmennyiségek

Ha egy veszélyes anyag az R. 1. melléklet 1. táblázatába tartozik és azt a 2. táblázata is tartalmazza, akkor arra a veszélyes anyagra a 2. táblázat B és C oszlopában meghatározott küszöbmennyiségek vonatkoznak. Ez alól kivételt jelenthetnek az R. 1. melléklet 2. táblázat 42-48. sorába tartozó veszélyes anyagok, melyeknél vizsgálni kell, hogy besorolhatóak-e a P5.a, vagy P5.b t zveszélyes folyadék veszélyességi osztályba.

4.5. Veszélyességi osztályok

Új veszélyességi osztályok a SEVESO III. Irányelvben	Kiszábr mennyiség (tonnában)	
	alsó	felső
„H” szakasz – EGÉSZSÉGI VESZÉLYEK		
H1 AKUT TOXICITÁS	5	20
H2 AKUT TOXICITÁS	50	200
H3 CÉLSZERVI TOXICITÁS	50	200
„P” szakasz – FIZIKAI VESZÉLYEK		
P1.a ROBBANÓANYAGOK	10	50
P1.b ROBBANÓANYAGOK	50	200
P2. TÚZVESZÉLYES GÁZOK	10	50
P3.a TÚZVESZÉLYES AEROSZOLOK	150 (nettó)	500 (nettó)
P3.b TÚZVESZÉLYES AEROSZOLOK	5 000 (nettó)	50 000 (nettó)
P4. OXIDÁLÓ GÁZOK	50	200
P5.a TÚZVESZÉLYES FOLYADÉKOK	10	50
P5.b TÚZVESZÉLYES FOLYADÉKOK	50	200
P5.c TÚZVESZÉLYES FOLYADÉKOK	5 000	50 000
P6.a ÖNREAKTÍV ANYAGOK ÉS KEVERÉKEK és SZERVES PEROXIDOK	10	50
P6.b ÖNREAKTÍV ANYAGOK ÉS KEVERÉKEK és SZERVES PEROXIDOK	50	200
P7. PIROFOROS FOLYADÉKOK ÉS SZILÁRD ANYAGOK	50	200
P8. OXIDÁLÓ FOLYADÉKOK ÉS SZILÁRD ANYAGOK	50	200
„E” szakasz – KÖRNYEZETI VESZÉLYEK		
E1. A vízi környezetre veszélyes az akut 1 vagy a krónikus 1 kategóriában	100	200
E2. A vízi környezetre veszélyes a krónikus 2 kategóriában	200	500
„O” szakasz – EGYÉB VESZÉLYEK		
O1. Anyagok vagy keverékek az EU-H014 figyelmeztető mondattal	100	500
O2. Az 1. kategóriába tartozó, vízzel érintkezve tűzveszélyes gázokat kibocsátó anyagok és keverékek	100	500
O3. Anyagok vagy keverékek az EU-H029 figyelmeztető mondattal	50	200

2. sz. táblázat: új veszélyességi osztályok [6]

4.6. Nevesített veszélyes anyagok

Veszélyes anyagok megnevezése	Küszöbmennyiség (tonnában)	
	alsó	felső
1. Ammónium-nitrát	5 000	10 000
2. Ammónium-nitrát	1 250	5 000
3. Ammónium-nitrát	350	2 500
4. Ammónium-nitrát	10	50
5. Kálium-nitrát	5 000	10 000
6. Kálium-nitrát	1 250	5 000
7. Arzén-pentoxid, arzén(V)-sav és/vagy sói	1	2
8. Arzén-trioxid, arzén(III)-sav és/vagy sói		0,1
9. Bróm	20	100
10. Klór	10	25
11. Nikkelvegyületek belélegezhető por formájában: nikkel-monoxid, nikkel-dioxid, nikkel-szulfid, trinikkel-diszulfid, dinikkel-trioxid		1
12. Etilén-imin	10	20
13. Fluor	10	20
14. Formaldehid (koncentráció $\geq 90\%$)	5	50
15. Hidrogén	5	50
16. Hidrogén-klorid (cseppfolyósított gáz)	25	250
17. Ólom-alkilok	5	50
18. Az 1. vagy 2. kategóriába tartozó cseppfolyósított és veszélyes gázok (köztük az LPG) és a földgáz	50	200
19. Acetilén	5	50
20. Etilén-oxid	5	50
21. Propilén-oxid	5	50
22. Metanol	500	5 000
23. 4,4'-metilén-bisz (2-klór-anilin) és/vagy sói, por formában		0,01
24. Metil-izocianát		0,15
25. Oxigén	200	2 000
26. 2,4-toluol-diizocianát		
2,6-toluol-diizocianát	10	100
27. Karbonil-diklorid (foszgén)	0,3	0,75
28. Arzén (arzén-hidrogén)	0,2	1
29. Foszfén (foszfor-hidrogén)	0,2	1
30. Kén-diklorid		1
31. Kén-trioxid	15	75
32. Poliklór-dibenzo-furánok és poliklór-dibenzo-dioxinok (köztük a TCDD), TCDD-egyenértékben számítva		0,001
33. A következő RÁKKELT ANYAGOK vagy a következő rákkelt anyagokat 5 tömegszázalék feletti koncentrációban tartalmazó keverékek: 4-amino-bifenil és/vagy sói, benzotriklorid, benzidin és/vagy sói, bisz (klór-metil) éter, klór-metil-metil-éter, 1,2-dibrom-étán, dietil-szulfát, dimetil-szulfát, dimetil-karbamoil-klorid, 1,2-dibrom-3-klór-propán, 1,2-dimetilhidrazin, dimetilnitrozamin, hexametilfoszfor-triamid, hidrazin, 2-naftil-amin és/vagy sói, 4-nitrodifenil és 1,3-propánszulfon	0,5	2
34. Kőolajtermékek és alternatív üzemanyagok a) benzinek és nafták; b) kerozinok (ideértve a sugárhajtómű-üzemanyagokat is); c) gázolajok (ideértve a dízelüzemanyagokat, a háztartási tüzelőolajokat és a gázolajkeverékeket is); d) nehéz fűtőolajok; e) alternatív üzemanyagok, amelyek az a)-d) pontban említett termékekkel megegyező célokat szolgálnak, valamint gyúlékonyságuk és környezeti veszélyeik tekintetében hasonló tulajdonságokkal bírnak	2 500	25 000
35. Vízmentes ammónia	50	200
36. Bór-trifluorid	5	20
37. Hidrogén-szulfid	5	20
38. Piperidin	50	200
39. Bisz(2-dimetil-amino-etil) (metil)amin	50	200
40. 3-(2-etilhexiloxi)propil-amin	50	200
41. Nátrium-hipoklorit (*) vízi akut 1. kategóriába [H400] sorolt keverékei, amelyek 5%-nál kevesebb aktív klórt tartalmaznak, és amelyek az 1. táblázat egyik veszélyességi osztályába sem sorolhatóak be. (* Feltéve, hogy a keverék a nátrium-hipoklorit nélkül nem tartozna a vízi akut 1. kategóriába [H400].	200	500
42. Propil-amin	500	2 000
43. Tercier-butil-akrilát	200	500
44. 2-metil-3-butén-nitril	500	2 000
45. Tetrahydro-3,5-dimetil-1,3,5-tiadiazin-2-tion (Dazomet)	100	200
46. Metil-akrilát	500	2 000
47. 3-metil-piridin	500	2 000
48. 1-brom-3-klór-propán	500	2 000

3. sz. táblázat: nevesített anyagok [6]

4.7. Összegzési szabályok alkalmazása

Az összegzést nem kell elvégezni abban az esetben, ha egy veszélyes anyag vagy egy veszélyességi osztályba tartozó anyagok jelen lévő mennyisége eléri, vagy meghaladja a felső küszöbértékét.

Amennyiben az üzemben többféle veszélyes anyag van jelen, és azok közül egy veszélyes anyag vagy egy veszélyességi osztályba tartozó anyagok jelen lévő mennyisége sem éri el a felső küszöbmennyiséget, akkor a veszélyes tevékenység azonosításánál a következő összegzési szabályt kell alkalmazni:

a) az üzem felső küszöbérték veszélyes anyagokkal foglalkozó üzem, ha az összeg

$$q_1/QF_1+q_2/QF_2+q_3/QF_3+q_4/QF_4+q_5/QF_5+\dots \geq 1$$

q_x - az R. 1. melléklet 1. táblázatában megjelölt valamely veszélyességi osztályba tartozó jelen lévő veszélyes anyag, vagy az R. 1. melléklet 2. táblázatában szereplő valamely nevesített, jelen lévő veszélyes anyag mennyisége,

QF_x - az adott anyaghoz tartozó az R. 1. melléklet 1. vagy a 2. táblázat C oszlopában feltüntetett küszöbmennyiség;

b) az üzem alsó küszöbérték veszélyes anyagokkal foglalkozó üzem, ha az összeg

$$q_1/QA_1+q_2/QA_2+q_3/QA_3+q_4/QA_4+q_5/QA_5+\dots \geq 1$$

q_x - az R. 1. melléklet 1. táblázatában megjelölt valamely veszélyességi osztályba tartozó jelen lévő veszélyes anyag, vagy az R. 1. melléklet 2. táblázatában szereplő valamely nevesített, jelen lévő veszélyes anyag mennyisége,

QA_x - az adott anyaghoz tartozó az R. 1. melléklet 1. vagy a 2. táblázat B oszlopában meghatározott küszöbmennyiség;

c) az üzem küszöbérték alatti üzem, ha az összeg

$$q_1/QA_1+q_2/QA_2+q_3/QA_3+q_4/QA_4+q_5/QA_5+\dots \geq 0,25$$

q_x - az R. 1. melléklet 1. táblázatában megjelölt valamely veszélyességi osztályba tartozó jelen lévő veszélyes anyag, vagy az R. 1. melléklet 2. táblázatában szereplő valamely nevesített, jelen lévő veszélyes anyag mennyisége,

QAx - az adott anyaghoz tartozó az R. 1. melléklet 1. vagy a 2. táblázat B oszlopában meghatározott küszöbmennyiség.

Az összegzési szabályt az egészségi veszélyek, a fizikai veszélyek és a környezeti veszélyek értékeléséhez kell használni. Ennélfogva a szabályt külön-külön is kell alkalmazni:

- a) az R. 1. melléklet 2. táblázatban felsorolt az 1., a 2. akut toxikus kategóriába (minden expozíciós útvonal) vagy a 3. akut toxikus kategóriába (belégzéses útvonal) vagy STOT SE 1. kategóriába tartozó veszélyes anyagok, valamint az R. 1. melléklet 1. táblázat H1-H3. veszélyességi osztályba tartozó veszélyes anyagok összegzésekor;
- b) az R. 1. melléklet 2. táblázatban felsorolt veszélyes anyagok, amelyek robbanóanyagok, t zveszélyes gázok, t zveszélyes aeroszolok, oxidáló gázok, t zveszélyes folyadékok, önreaktív anyagok vagy keverékek, szerves peroxidok, piroforos folyadékok és szilárd anyagok vagy oxidáló folyadékok vagy szilárd anyagok, valamint az R. 1. melléklet 1. táblázat P1-P8. veszélyességi osztályba tartozó veszélyes anyagok összegzésekor;
- c) az R. 1. melléklet 2. táblázatban felsorolt a vízi környezetre veszélyes akut 1. kategóriába vagy krónikus 1. vagy 2. kategóriába tartozó veszélyes anyagok, valamint az R. 1. melléklet 1. táblázat E1. és E2. veszélyességi osztályba tartozó veszélyes anyagok összegzésekor.

Tekintve, hogy a szabály szerint az összegzési szabályt az egészségi veszélyek, a fizikai veszélyek és a környezeti veszélyek értékeléséhez kell használni, az egyéb veszélyek három veszélyességi osztályára nem vonatkozik, így azokat nem szabad összegezni más-más veszélyességi osztályba tartozó veszélyes anyaggal.

Ha a veszélyes anyag egyidej leg egészségi veszéllyel, fizikai veszéllyel, vagy környezeti veszéllyel is rendelkezik, akkor a veszélyes anyag mennyiségével a fenti számítások során több esetben is számolni kell. Így például a klór mennyiségét annak egészségi veszélyeire (H331 3. kat. akut toxikus), fizikai veszélyeire (H270 1. kat. oxidáló gáz) és környezeti veszélyeire (H400 1. kat. vízi környezetre nézve veszélyes) is figyelemmel mind a három számítás során figyelembe kell venni.

Több besorolást is lehet vé tev tulajdonságokkal rendelkező veszélyes anyag esetében egy összegzési szabály alkalmazásakor mindig a legalacsonyabb küszöbmennyiséget kell

figyelembe venni. Az összegzési szabály alkalmazásában azonban mindig a legalacsonyabb küszöbmennyiséget vagy a kérdéses besoroláshoz tartozó egyes kategóriacsoportokat kell alkalmazni.

Az R. 1. melléklet 2. táblázatban szereplő alábbi nevesített veszélyes anyagokat csak a felső küszöbérték számításánál kell figyelembe venni tekintve, hogy a táblázat B. oszlopa nem rendel értéket az anyagokhoz.

A oszlop	B oszlop	C oszlop
Veszélyes anyag megnevezése	R. 1. melléklet 2. táblázat szerinti alsó küszöbmennyiség (tonna)	R. 1. melléklet 2. táblázat szerinti felső küszöbmennyiség (tonna)
8. Arzén-trioxid, arzén(III)-sav és/vagy sói		0,1
11. Nikkelvegyületek belelegezhető por formájában: nikkell-monoxid, nikkell-dioxid, nikkell-szulfid, trinikkell-diszulfid, dinikkell-trioxid		1
23. 4,4'-metilén-bisz (2-klór-anilin) és/vagy sói, por formában		0,01
24. Metil-izocianát		0,15
30. Kén-diklorid		1
32. Poliklór-dibenzo-furánok és poliklór-dibenzo-dioxinok		0,001

4. sz. táblázat: nevesített anyagok besorolása [6]

4.8. Kiemelten kezelendő létesítmények azonosítása

Az R. 1. § 3. pontja szerint kiemelten kezelendő létesítményeknek minősülnek:

- a) a veszélyes anyagok, veszélyes hulladékok üzemen kívüli cs vezetéken történő szállításának létesítményei, beleértve a szállító vezetékeket, szivattyú-, kompresszor- és elosztó állomásokat; kivéve a lakossági gázellátás elosztó vezetékeit és azok

létesítményeit, valamint a szénhidrogén-bányászat gyjt vezetőkeit 400 mm névleges átmér alatt;

b) az 1. melléklet 1. táblázatában szerepl veszélyes tulajdonságok valamelyikével rendelkező veszélyes hulladékok égetéssel történ ártalmatlanítással foglalkozó létesítmények, amennyiben nem tartoznak a veszélyes anyagokkal foglalkozó üzemek körébe;

c) azon üzemek, amelyek területén klór vagy ammónia legalább 1000 kg mennyiségben van jelen, amennyiben nem tartoznak a veszélyes anyagokkal foglalkozó üzemek körébe.

A veszélyes anyagok, veszélyes hulladékok üzemen kívüli cs vezetéken történ szállításának létesítményei és a veszélyes hulladékok égetéssel történ ártalmatlanítással foglalkozó létesítmények esetében a besorolás alapja a végzett tevékenység, függetlenül az ott fellelhető veszélyes anyagok (hulladékok) mennyiségétől. Így ezen üzemek esetében nem szükséges a jelen lévő veszélyes anyagok összegzése a Kat. IV fejezet hatálya alá tartozás megállapításához.

A c) csoportba tartozó üzemek esetében a meghatározó a klór, vagy az ammónia mennyisége. Fontos megjegyezni, hogy a klór és az ammónia esetében az 1000 kg-os határszám nem az összegzés során figyelembe veendő küszöbmennyiség, az csak a kiemelten kezelendő létesítmények közé történ besorolásnál meghatározó. A telephely alsó, vagy felső küszöbérték veszélyes anyagokkal foglalkozó üzemek körébe való tartozásának vizsgálatakor - az összegzés során - a klór esetében 10 tonna alsó és 25 tonna felső küszöbmennyiséggel, ammónia esetében 50 tonna alsó és 200 tonna felső küszöbmennyiséggel kell számolni.

A b) és c) esetben a vizsgált telephely kiemelten kezelendő létesítmények körébe történ besorolását minden esetben meg kell előznie annak vizsgálatának, hogy a telephely veszélyes anyagokkal foglalkozó üzemnek minősül-e. Ezen telephelyek esetében a jelen lévő veszélyes anyagok összegzésével meg kell állapítani a felső és az alsó küszöbértéket, és amennyiben az értékek egyike sem éri el az 1-et, abban az esetben figyelemmel a végzett tevékenységre, vagy a jelen lévő klór, vagy ammónia 1000 kg-ot meghaladó mennyiségére történhet meg az üzem

besorolása a kiemelten kezelend létesítmények, vagyis a küszöbérték alatti üzemek csoportjába.

4.9. Mezőgazdasági tevékenységek

Az R. értelmében a mezőgazdasági tevékenységet végző küszöbérték alatti üzemek esetében nem kell figyelembe venni a tartályban, palackban (beleértve a kapcsolódó technológiai berendezéseket) tárolt, az R. 1. melléklet 2. táblázat 18. sora szerinti veszélyes anyagot, vagyis a fokozottan veszélyes cseppfolyósított gázokat.

5. ÖSSZEFOGLALÁS

A fentiek alapján megállapítható, hogy az üzemazonosítással kapcsolatos előírások módszertanát mind az üzemeltető, mind a területi katasztrófavédelmi szervezetek egységesen alkalmazzák a hatósági eljárásokban. A módszertani elvek közös jogértelmezése biztosította, hogy az első fokú döntésekkel szemben jogorvoslati eljárásokra nem került sor. Magyarország ennek megfelelően a Seveso III. Irányelv átültetésével kapcsolatos tagállami kötelezettségeinek maradéktalanul eleget tett.

6. HIVATKOZÁSOK

[1] Bognár Balázs, Kátai-Urbán Lajos, Kossa György, Kozma Sándor, Szakál Béla, Vass Gyula: Kátai-Urbán Lajos (szerk.) IPARBIZTONSÁGTAN I.: Kézikönyv az iparbiztonsági üzemeltetői és hatósági feladatok ellátásához. Budapest: Nemzeti Közszerológati és Tankönyvkiadó, 2013. 564 p. (ISBN:978-615-5344-12-1)

[2] A katasztrófák elleni védekezés irányításáról, szervezetéről és a veszélyes anyagokkal kapcsolatos súlyos balesetek elleni védekezésről szóló 1999. évi LXXIV. törvény

[3] A veszélyes anyagokkal kapcsolatos súlyos balesetek elleni védekezésről szóló 2/2001. (I. 17.) Korm. rendelet

[4] A veszélyes anyagokkal kapcsolatos súlyos balesetek veszélyeinek elleni védekezéséről szóló 1996. december 9-i 96/82/EK Irányelv

[5] A katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXXVIII. törvény

[6] A veszélyes anyagokkal kapcsolatos súlyos balesetek elleni védekezéséről szóló 219/2011. (X. 20.) Korm. rendelet

[7] A veszélyes anyagokkal kapcsolatos súlyos balesetek veszélyeinek kezeléséről, valamint a 96/82/EK tanácsi irányelv módosításáról és kiegészítéséről hatályon kívül helyezéséről szóló 2012/18/EU Európai Parlamenti és Tanácsi Irányelv

[8] Az anyagok és keverékek osztályozásáról, címkézéséről és csomagolásáról szóló Európai Parlamenti és Tanácsi 1272/2008/EK Rendelet

Dr. habil. Vass Gyula tiszteletbeli ezredes PhD egyetemi docens, igazgató, Nemzeti Közszolgálati Egyetem Katasztrófavédelmi Intézet

Email: vass.gyula@uni-nke.hu

orcid.org/0000-0002-1845-2027

Bali Péter tiszteletbeli nagy kiemelt fős referens, BM OKF Országos Iparbiztonsági Felügyelőség

Email: peter.bali@katved.gov.hu

orcid.org/0000-0002-8448-5206

Mesics Zoltán tiszteletbeli alezredes, főosztályvezető, BM Országos Katasztrófavédelmi Felügyelőség Veszélyes Üzemek Főosztály

orcid.org/0000-0002-0196-6021

Dr. habil. Kátai-Urbán Lajos t zoltó ezredes, PhD, igazgató-helyettes, Nemzeti
Közszolgálati Egyetem Katasztrófavédelmi Intézet

Email: lajos.katai@uni-nke.hu

orcid.org/0000-0002-9035-2450

A kézirat benyújtása: 2017.08.10.

A kézirat elfogadása: 2017.09.20.